

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу «Лексико-словотвірні інновації в сучасній українській мові (на матеріалі творчості Ліни Костенко та Оксани Забужко)» здобувача другого рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література) студентки групи УМ-6 факультету іноземної та слов'янської філології

Рустомової Юлії Сергіївни

Рецензована робота присвячена аналізу лексичних одиниць-неологізмів у творчості Ліни Костенко та Оксани Забужко. У Розділі 1 здійснено аналіз поняття «лексико-словотвірні інновації», пояснено виникнення лексико-словотвірних інновацій в сучасній українській мові, схарактеризовано генезу та сучасні класифікації неолексем. Ґрунтуючись на визначенні неології, авторка вживає термін «неологізація» на позначення процесів виникнення нових мовних явищ та одиниць у системі української мови і в мовленні, що зумовлює розмежування мовних та мовленнєвих інновацій, уможливорює розширення проблем неології за рахунок залучення граматичних одиниць і категорій. Студентка дійшла висновку, що на сучасному етапі розвитку української мови в багатьох лексемах простежуємо зміни їхнього семантичного обсягу: розширення семантичного наповнення слів та звуження їх уживання у прямих значеннях, що призводить до нашарування переносних значень (метафоризації семантики відносних та присвійних прикметників) і, як наслідок, – набуття такими лексемами якісного оцінного значення. Дібрані переконливі приклади засвідчують достатню обізнаність молодой дослідниці із джерельною базою, що дало можливість встановити: найпродуктивнішим способом появи новотворень є морфологічний спосіб.

У Розділі 2 «Мовно-стильові особливості неолексем у творах Л. Костенко та О. Забужко» здійснено аналіз літературних тенденцій оновлення лексичного складу сучасної української мови і лексико-словотвірних інновацій у творах Л. Костенко (на матеріалі ліричних творів і роману «Записки українського самашедшого») та функціонування лексико-словотвірних інновацій у творчості О. Забужко (на матеріалі роману «Музей покинутих секретів»). Характеризуючи лексико-семантичний простір ліричних творів Ліни Костенко, варто було розширити джерельну базу, що дозволило б зробити більш переконливі висновки з дослідження ліричних творів. Неологічні експерименти Ліни Костенко загалом відбувалися в руслі словопошуків свого часу, а тому мовна креативність поетеси органічно вписується у притаманні цьому часові тенденції індивідуально-авторської номінації. Більше уваги звернено на роман Ліни Костенко «Записки українського самашедшого», на матеріалі якого проаналізована структура дієслів, що відображають мовні реалії сьогодення, виділені численні запозичення з інших мов, які відбивають процеси глобалізації

мови, подано зразки нової лексики, що відбиває загальні тенденції в новітньому українському словотворенні і відображає мовну ситуацію в Україні.

У результаті проведеного лінгвостилістичного аналізу в роботі зроблено висновок про те, що мова поезії Ліни Костенко є особливим полем реального функціонування термінів, які є засобом вираження особливостей індивідуально-авторського стилю. Указавши на літературні тенденції оновлення лексичного складу сучасної української мови, дослідниця звернула увагу на українські друковані та електронні засоби масової інформації, які професійно зобов'язані захищати національно орієнтовані процеси в мовотворчості, насправді ж самі рясніють англійськими словами, не сприяють виробленню узвичаєного мовного стандарту.

На мовному матеріалі роману О. Забужко «Музей покинутих секретів» з'ясовано особливості функціонування лексико-словотвірних інновацій, що відображають світосприйняття письменниці, її суспільну та громадянську позицію, оцінку реалій. Наведені приклади засвідчують, що при творенні індивідуально-авторської лексики письменниця використовує традиційні для української мови словотвірні афікси, але досягає ефекту новизни, що увиразнює мову її художніх творів, підсилює емоційність.

У Розділі 3 автором представлена система роботи вчителя-словесника з вивчення неологізмів у шкільному курсі української мови: розробка уроків, присвячених вивченню лексико-словотвірних інновацій; комплекс тренувальних вправ на уроках української мови; контроль знань здобувачів освітніх послуг із розділу «Лексикологія».

У цілому кваліфікаційна робота відповідає вимогам, що ставляться до такого виду робіт. Кожен розділ завершується висновковою частиною, що свідчить про сформованість дослідницьких умінь і навичок здобувача вищої освіти. Робота викладена науковою мовою, послідовно відбиває мету та поставлені в роботі завдання, має достатній рівень апробації, але некоректно сформульовано об'єкт дослідження, наукова новизна не є переконливою, відсутня теоретико-методологічна основа дослідження, чітко не виписані методи, якими скористалася студентка під час виконання кваліфікаційної роботи.

Незважаючи на окремі недоліки та стилістичні огріхи, за умови відповідного захисту на засіданні екзаменаційної комісії кваліфікаційна робота заслуговує позитивної оцінки, а її автору Рустамовій Юлії Сергіївні може бути присуджено освітній ступінь магістра за відповідною спеціальністю.

Рецензент

к. пед. н., доц. В.А. Захарова